

Мастер слова, детали, Короткевич-романтик способен увидеть реальность не только такой, какая она есть, но и другой, необычной, экзотической, яркой. Поэт признается:

*Я ўсё жыццё хацеў
Алівы ўзрошчваць [1, с. 160].*

И пусть там, в далекой, чужой стороне «**бяроз няма. Адны кіпарысы**», поэт восклицает:

*Тыя цёмныя **цісы** і цёмныя **кіпарысы**,
Тыя зарасці лаўраў і летаўняй ссохлай травы...
Не забуду я іх [1, с. 214].*

Короткевич любит, как «**міндаць палыхае, як лава, і персікаў белыя крылы**», видит «**эўкаліптаў лёгкіх пер'е**», «у тумане – **кіпарысы цёмныя**», «**туі, Іудзіна дрэва і пілы агаваў**», «**і над вокнамі косы звесіла пальма поўдня**» и «**кедр каханы з паўночных вышынь**».

В поэтическом дендрарии Владимира Короткевича есть и «**язміну кветка на марозе**», и «у вільготнай пахучай цемры **магнолій белы падман**», цветы которых «**так салодка дураць і так спавіваюць, што ні людзям, ні скалам дрымотай не ўзняць галавы**», и «**першы жоўты ліст на галінах акацыі**», и «**залацістая мімоза**», и **вяргіні**, которые «**як лёд, стаяць, усе абвітыя ў павой**», и, конечно же, «**шалёны бэз, вільготны бэз**».

Живые картины природы в стихах Владимира Короткевича учат читателей любить и хранить мир земной красоты.

Библиографические ссылки

1. *Караткевіч У.* Збор твораў : у 8 т. Т. 1 : Вершы, паэмы. Мінск : Мастацкая літаратура, 1987. 431 с.
2. *Русецкі А.* Уладзімір Караткевіч : Праз гісторыю ў сучаснасць. Мінск : Маст. літ., 2000. 300 с.

РЭАЛІЗАЦЫЯ СЭНСАВЫХ АПАЗІЦЫЙ У ПАЭТЫЧНЫМ ДЫСКУРСЕ МІКОЛЫ МЯТЛІЦКАГА

Т. Я. Старасценка

*Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт,
вул. Савецкая, 18, 220050, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
tstarascienka@gmail.com*

У артыкуле аналіз паэтычных тэкстаў Міколы Мятліцкага праводзіцца на аснове аднаго з маладаследаваных аспектаў камунікатыўнай стылістыкі, заснаванага на падыходзе «ад рэакцыі да стымулу», або «ад чытача да тэксту», пры якім дэкадаванне мастацкага твора залежыць ад ментальна-эмацыянальнай сферы адрасата. Падыход «ад рэакцыі да стымулу» адлюстроўвае дынаміку камунікатыўнай прасторы мастацкага

дыскурсу праз разнастайныя моўныя сродкі і структуры тэксту, дзякуючы якім мадэлюецца ідыястыль пісьменніка. На матэрыяле паэтычнага дыскурсу М. Мятліцкага аналізуецца эксплікацыя сэнсавых апазіцый і іх інварыянтаў як базавых універсальных катэгорый. Паказана адметнасць дамінантнай сэнсавай апазіцыі «**жыццё – смерць**», якая ўключаецца ў іншыя апазіцыі М. Мятліцкага. У адрозненне ад многіх даследаванняў мовы паэтычнага тэксту, акцэнт зроблены, у першую чаргу, на ўліку граматычных сродкаў мовы – катэгорый склону, часу, трывання, стану – у фарміраванні паэтычных вобразаў.

Ключавыя словы: кантрасная светабудова; сэнсавая апазіцыя; інварыянтная апазіцыя; эксплікант; тэматычная лінія.

Базавымі ўніверсальнымі катэгорыямі, якія адпаведным чынам вербалізуюцца ў паэтычным дыскурсе М. Мятліцкага, выступаюць чатыры сэнсавыя апазіцыі: «**жыццё – смерць**», «**святло – цемра**», «**цяпло – холад**», «**мінулае – будучае**». Яны адлюстроўваюць асабліваць кантраснай светабудовы, з’яўляючыся пазатэкставымі асацыяцыямі.

У апазіцыі «**жыццё – смерць**» ключавым рэпрэзэнтантам кампанента *смерць* з’яўляецца *магіла* з назоўным сумнай стабільнасці *Магілы скрозь* («Гарланіце бяспамятна аб чым...»); *Магіла бацькі пазаве* («Палешукі»). Акузатыў і творны памяці надае семантыцы магілы сему жыцця: *Вярнуўшы помна з забыцця / Святыні, / храмы / і магілы* («Нам вочы праўда ўраз адкрыла...»); *Драбнеюць беды ў ім, цішэюць войны / Над гэтаю магільнаю плітой* («З далёкіх вёрст...»). Характэрная для ідыястылю М. Мятліцкага трансфармацыя вобраза смерці імплікуе матыў вяртання са смерці ў жыццё праз цяперашні пастаянны: *Крокі зноў чую – гэта / Вяртаюцца дадому з кладоў / Дзяды* («Дыпціх чакання») з семай вечнай памяці аб памерлых родзічах чарнобыльскай вёскі: *Бабуля мая Аксіння / Гоніць перад сабой / Чароды аблок – / З белага небнага раю* («Дыпціх чакання») і футуральны індикатыў: *Вы прыйдзеце, я веру, землякі, / Да родных ніў з бязмоўнага курганя* («Землякам»). Сема памяці нейтралізуе супрацьпастаўленне жыцця і смерці, а таксама тэмпаральную апазіцыю *мінулы/цяперашні: Кут пакінуты, кут родны / Даўняй памяццю жыве* («Сон»), прычым апазіцыя *актыў/пасіў* (пакінуты – жыве) актуалізуе вечнасць духоўнага жыцця, якое праз прыметнік *даўня* звязвае мінулае з акцыянальным дзеясловам *жыве*. Антытэза *смерць – памяць* уключае прэдыкатнае супрацьпастаўленне *сыкае – не састарэла: смерць сыкае змяёй – ты не састарэла з гадамі, мама, у памяці маёй* («Пятнаццаць год мінула з хвілі чорнай...»), дзе часціца *не* эксплікуе сцвярджанне пастаянства прысутнасці маці і дазваляе ўспрыняць дзеяслоў *прошлага часу закончанага трывання ў цяперашнім часавым плане*. Роля часціцы *не* перад футуральнымі індикатывамі супрацьпастаўлення *зглух – не расшчэпіцца, не счэзне: І кут бацькоўскі зглух. / Ды ў фарбах не расшчэпіцца, / Не счэзне продкаў дух* («Мальберт мастака») – у выражэнні працягу жыцця. Лексема *памяць* набывае ў М. Мятліцкага сэнсавую і мадальную значнасць, рэпрэзэнтуючы вечнасць

быцця з экспрэсіяй шчасця, таму ў апазіцыі *тут/там*, якая, на думку Ю. Байды, мае шматзначны характар [7, с. 177], для лірычнага героя М. Мятліцкага асабліва дарагі сірканстант *там* з тэмпаральнай семантыкай. Ён звязвае мінулае і будучае праз акалічнасці і футуральныя індывідуальнасці: *Там, за гадамі, далёка-далёка, / Вейна, жаўцяна ўдрыгне крыло. / Жоўтага ранку расплюшчыца вока, / Вокан пагаслых блісне святло* («Памяць мая...»). Кантамінацыя мінулага і цяперашняга адбываецца ў памяці з семай святасці: *І памяць светлая, як храм, / Аберагае лікі-фрэскі* («Пазнакі котлішчаў былых...») і з семай працягу роду: *Іменем светлым, голасам сына / Памяць Яго крыляе, жыве* («Не, не пагасне жывая хвіліна...»). Аб'яднанне жыцця і смерці ў семе 'вечнасць' рэпрэзентуецца супастаўленнем кантрасных паняццяў *лес, сенажаць, поле, блакіт – могількі* («Усё тваё – і лес, і сенажаць...»). Парадыгма жыццёвых эксплікантаў заснавана на «супалажэнні вобразаў» [2, с. 246], якое выводзіцца на аснове падабенства паміж узуальна несудадноснымі назоўнікамі. Варта адзначыць, што апазіцыя «**жыццё – смерць**» звязана з актыўнай і пасіўнай пазіцыяй лірычнага «я». Гэта рэпрэзентуюць акцыянальныя дзеясловы з семай 'жыццё': *Ішоў назад у вёсачку, каб жыць* («Усё ў жыцці мінаецца...») і дзеяслоў страты жыццёвай энергіі з семантыкай смерці: *Мяне ў бяссілли гора павяло / За матчынай халоднай дамавінай* («Усё ў жыцці мінаецца...»).

Апазіцыя «**святло – цемра**» знаходзіцца ў адносінах уключэння з апазіцыямі «**жыццё – смерць**», «**цяпло – холад**», «**мінулае – будучае**». У вершы «Астатні начлег» вылучаюцца два фрагменты і адпаведна дзве тэматычныя лініі – «Цемра дзяцінства» і «Цемра сталасці», у якіх вобраз цемры набывае нарастальную градацыю. У першай тэматычнай лініі цемра мае сему няўпэўненасці ў дзеяслове незакончанага трывання і творным пераўтварэння: *Кралася зданямі / Ведзьмаў і лесавікоў*, у другой эксплікуе семантыку Чарнобыльскай трагедыі праз адназначную, узмоцненую прыслоўем, закончанасць дзеяння: *Цемра моцна заплюшчыла / Вочы Жыцця*. Такая ж семантыка характэрна для вобразаў святла і цемры вершаў М. Мятліцкага, звязаных з Чарнобылем, прычым яна кантамінуе кантрасныя па сутнасці кампаненты *святло/цемра*, эксплікатарамі якіх у вершы «Штоноч бяссонне кліча...» з'яўляюцца *безгалосы лёт; прывід згубы; ветры; згублівы накрап; пахмурья вершаліны; сонца тут – як вока адзіноты*. Таму так часта ў М. Мятліцкага гучыць матыў могільак з ключавым вобразам палескага смутку, які перасякаецца з унутраным станам лірычнага «я». Прэзент вяртання выгнаннікаў-дзядоў у атручаную Чарнобылем родную вёску адбываецца праз фізічную смерць, але не духоўную: менавіта на могільках Бацькаўшчыны жыццё і смерць становяцца сінонімамі, зліваючыся ў вечнасці («Бабчынскія могількі»). Зямное зло, супрацьпастаўленае ў М. Мятліцкага высокім зорам, актуалізуе інварыянтную апазіцыю *верх/ніз* у цяперашнім *верху*: *І там, дзе зор высокае святло / У сюжэнай недасяжнасці залее* («Былое не вяртаецца...») і

будучым нізу з семай дабра: *Бязважкім стане ўраз зямное зло / І розум самагубца прасвятлее* («Былое не вяртаецца...»). Кампанент святло сімвалізуе ў М. Мятліцкага шчаслівае мінулае роднага краю, цемра – горыч Чарнобыльскай трагедыі. Антанімізацыя прыметнікаў *чыстыя – горкія* стварае асіметрычны вобраз верху – дажджу: *маленства чыстыя дажджы – Палесся горкія дажджы* («У небе воблачка плыло...»). Лірычны герой кантамінуе верх і ніз праз вобраз дзедавага саду як сімвала светлага мінулага, вербалізаванага імперфектам незакончанага трывання з працягласцю дзеяння: *Неба полымна лілося / У сутонне, на зямлю* («Абкладае грады лісцем...»). У будучым індикатыва *запалю* лірычны герой аб'ядноўвае верх і ніз аксюмаранам *неба зямлі* з семай памяці: *Запалю высока зоркі / Ў небе сцішанай зямлі* («Абкладае грады лісцем...»). Вобраз зорак звязаны ў М. Мятліцкага не толькі з верхам: у вершы «Крыжуюць вокны, забіваюць хаты...» праз генітыўную метафару *дзе зорачкі матуліных вачэй* эксплікуецца ніз з семай найвялікшай чалавечай каштоўнасці. «Вобраз зоркі з'яўляецца не толькі арнамантам або вынікам творчага настрою, ён мае істотную функцыю – найперш каштоўнасцей рэчаіснасці» [8, с. 242].

Апазіцыя «цяпло – холад» разгортваецца ў М. Мятліцкага па гарызантальнай восі ў месным склоне з семантыкай духоўнага цяпла: *У сценах – цеплыні жывой дыханне* («Аксане Фёдараўне Куляшовай») і прыроднага цяпла: *У садзе маім / Белая яблыня звонам расы / Пудзіць пчалу, / Сонца – / Прыпарам веснім / Ліецца* («У садзе маім...»); *На ўзлессі восенню зіхоткай / Спачыне гордая краса* («На ўзлессі восенню зіхоткай...»); *Высокая восень, у кронах бяроз / Шапочаш лісцём залатым* («Высокая восень, у кронах бяроз...»). Верш «У парку восень...» эксплікуе прыроднае цяпло праз сінтаксічную кагезію – клічны сказ *Ў іх столькі сонца!* з выражэннем паслядоўнай сувязі: рэтраспекцыяй антэцэдэнта *лісты ў адносінах да займенніка іх; Ў ёй столькі сонца!* з антэцэдэнтам – перыфразай *агнялістая краса; Ў ім столькі сонца!* з антэцэдэнтам *ліст*. Цяпло ў прыродзе перасякаецца з духоўным станам: *Цяплом душы не выстылай / Скажы!*, рух якога набывае вектарны напрамак уверх: *Усё, што сэрцам пераведана / На ўзлёце яснасці зямной* («Кілім жыцця – тугой аброшаны...») або зліваецца з прыродным холадам нізу: *Ажухла багата ў халодным лісці / Нязбытных надзей і прыкмет* («Высокая восень, у кронах бяроз...»). У прыродным холадзе М. Мятліцкага можа прысутнічаць станоўчая ацэнка: *Кладу на холад цёплую руку. / Далонь сцюдзёнай вечнасцю пяку* («Валун халодны – выстыла душа...»). Цяперашні чалавечай памяці вынікае ў вершы з мінулага прыроднага, у вобразе якога знешні холад валуна асацыюецца са статыкай. Апазіцыя *адзінкавасць/множнасць*, звязаная з адзіночным лікам статыкі валуна і множным лікам яго памяці, эксплікаванай *эпохамі, завірухамі*, дазваляе выявіць у знешняй праяве холаду каменя канататыўную сему багатай разнастайнасці яго ўнутранага

свету. Паміж кампанентамі *цяпло* і *холод* у М. Мятліцкага прысутнічаюць медыятары, рэпрэзентаваныя абстрактным назоўнікам *дух* і прэдыкатывам *трывожна*. Пачатак верша «Жаўцяны жвір. І верасу набег...» уключае намінатыўныя сказы, якія «перадаюць пункт гледжання лірычнага героя (або персанажа), аднаўляюць або стылізуюць успрымманне ім той або іншай рэаліі тут і зараз» [5, с. 43]. Паралелізм аднастаўных намінатыўных канструкцый *Жаўцяны жвір. І верасу набег – Халодны жвір. І першы мокры снег* спрыяе праекцыі граматычнага ўзроўню на семантычны. Кантрасныя адзінкі *жаўцяны – халодны, верасу набег – першы мокры снег* утвараюць архісему ‘адзінства прыроды’, падмацаваную супадзеннем гукавога комплексу рыфмы *набег – снег*. У выніку верх і ніз (неба і зямля) сінанімізуюцца: *Зямлі і неба згодлівае веча*. Дзякуючы намінатыўным радам эксплікуецца дамінантная роля плана прэзенса і ў тэмпаральнай структуры вобраза медыятара – духу: *Махаючы астуджаным крылом, / Лунае дух / Між сцюжай і цяплом*. Медыятар-прэдыкатывы *трывожна* рэтраспектыўна звязаны з дзеясловам закончанага трывання *пагасла*, а дзеясловы закончанага трывання «заўсёды абазначаюць падзею» [3, с. 22], у дадзеным выпадку – з семай канца, якая прадвызначае мяжу: *Пагасла ўсё... / Трывожна на мяжы / Цяпла і сцюжы, смерці й нараджэння* («Туманныя асеннія дажджы...»). Лексічныя супрацьпастаўленні *цяпло – сцюжа, смерць – нараджэнне* вербалізуюць нялёгка жыццёвы выбар.

У апазіцыю «**мінулае – будучае**» уваходзіць інварыянтная «**мінулае – цяперашняе**», прычым адметнасцю ідыястылю М. Мятліцкага з’яўляецца спалучэнне розных значэнняў прэзенса, напрыклад, цяперашняга гістарычнага як эксплікатара мінулага і цяперашняга актуальнага – вербалізатара сучаснасці. Семантыка мінулага актуалізуецца ў дэйктычным паказчыку – тэмпаральным ва ўмовах кантэксту лакалізатары *там*, а цяперашні гістарычны набліжае важныя для лірычнага героя падзеі да чытача: *Адзічэла крычаць / Совы мёртваму вою; Смягне чорны ручэй / У цянётах ажыны* («Прарастаю з былін...»). Цяперашні актуальны працягвае тэму важнасці мінулага для лірычнага «я»: *Прарастаю з былін, / Вырастаю з паданняў; Хмурай памяці лёх / Адмыкаю – шукаю. / Прарастаю з эпох, / З дзён былых – вырастаю; Прарастаю з вачэй / Ацалелай дружыны*. Варта звярнуць увагу на паўтор аднакаранёвых дзеяслоўных формаў *прарастаю, вырастаю*, якія «рэпрэзентуюць індывідуальна-аўтарскую карціну свету на парадыгматычным узроўні» [6, с. 5]. Ужытыя ў аднастаўных пэўна-асабовых сказах у форме 1-й асобы адзіночнага ліку, яны, тым не менш, імплікуюць ідэю множнасці. У гэтым плане можна пагадзіцца з меркаваннем Г. Д. Архіпкінай: «Форма ліку дзеяслова адлюстроўвае перш за ўсё адзінкавасць/множнасць суб’ектаў і толькі ўскосна – адзінкавасць/множнасць саміх дзеянняў» [1, с. 17]. Даследчыца звяртае ўвагу на неабходнасць уліку паўтору як самага яркага іканічнага кода ў сінтаксісе, паколькі ён здольны ўзмацняць множнасць дзеянняў. У вершы

такая множнасць эксплікуецца ў паўторы з генітывам *былін, паданняў, эпох, дзён былых, вачэй ацалелай дружыны*. У паэтычным дыскурсе М. Мятліцкага назіраецца збліжэнне формаў дзеясловаў незакончанага трывання са значэннем цяперашняга актуальнага і формаў закончанага трывання з перфектнай семантыкай: *На сцежцы той, дзе босых ног сляды, / Парос бяды-разлучніцы палын. / Каханая, іду з-пад крыл бяды* («На сцежцы той, дзе босых ног сляды...»); *Ты падступіла, вёсачка, з туману, / Як сонечнай усмешкі даўніна. / Жвірыстай сцежкай крочу вінавата* («Бярозкі»). У кампаненце *мінулае* М. Мятліцкага рэалізуецца сэнсавая інверсія: з аднаго боку, у ім прысутнічаюць семы 'каханне', 'шчаслівае маленства', з другога – 'дзікуства'. Найбольшую складанасць характарыстыкі цяперашняга часу Ю. П. Князеў бачыць у тым, што «ён не займае якой-небудзь самастойнай вобласці на часовай восі, а ўяўляе сабой аб'яднанне сумежных участкаў мінулага і будучага, працягласць якіх залежыць ад асаблівасцей абазначанай сітуацыі» [4, с. 394]. У М. Мятліцкага часавы план мінулага лагічна перацякае ў цяперашні, а цяперашні – у будучы. У выніку стылістычнага прыёму *рэтраспекцыі/праспекцыі* часавая перспектыва актуалізуе значнасць асабістага прэзенса лірычнага «я», уключанага ў кантэкст філасофскага абагульнення з семай пазачасавасці: *Іду, / І мне ў патыліцу / Дыхаюць / Усе стагоддзі твае; Іду / І думаю пра адно: / І мой крок, / Чутны ў гэтым натоўпе, / Пераступіць аднойчы / Мяжу / Астатняга ўдару сэрца* («Горад»).

У паэтычным дыскурсе М. Мятліцкага дамінантнай сэнсавай апазіцыяй з'яўляецца «**жыццё – смерць**», якая ўключаецца і ў іншыя апазіцыі. Яны рэалізуюць матыў могілак з ключавым вобразам палескага смутку Чарнобыльскай трагедыі, якая перасякаецца з унутраным станам лірычнага «я». Фарміраванню паэтычных вобразаў апазіцыяй М. Мятліцкага садзейнічаюць граматычныя катэгорыі склону, часу, трывання, стану, прычым менавіта для гэтага паэта ўласціва спалучэнне розных значэнняў прэзенса – цяперашняга гістарычнага як эксплікатара мінулага і цяперашняга актуальнага – вербалізатара сучаснасці.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. *Архипкина Г. Д.* Когнитивные основания и антропоцентрические параметры грамматической категории числа : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 / Ростовский гос. ун-т. Краснодар, 2006. 43 с.
2. *Гаспаров Б. М.* Поэтический язык Пушкина как факт истории русского литературного языка. СПб. : Академ. проект, 1999. 398 с.
3. *Зализняк А. А.* Русская аспектология : В защиту видовой пары / А. А. Зализняк, И. Л. Микоэлян, А. Д. Шмелев. М. : Языки славянских культур, 2015. 392 с.
4. *Князев Ю. П.* Грамматическая семантика : Русский язык в типологической перспективе. М. : Языки славянских культур, 2007. 704 с.
5. *Николина Н. А.* Номинативные предложения в композиции поэтического текста // Поэтическая грамматика. Том II / Рос. акад. наук, Ин-т русского языка ; отв. ред. Е. В. Красильникова. М. : Азбуковник, 2013. С. 38–56.

6. Чарыкова О. Н. Роль глагола в репрезентации индивидуально-авторской модели мира в художественном тексте : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01 / Воронежский гос. ун-т. Воронеж, 2000. 39 с.

7. Bajda J. Poezja a sztuki piękne. Warszawa : DiG, 2003. 304 s.

8. Matusiak A. W kręgu secesji ukraińskiej. Wybrane problemy poetyki twórczości pisarzy «Młodej Muzy». Wrocław : Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006. 395 s.

УЗРОЎНІ ВАЛОДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВАЙ ЯК ЗАМЕЖНАЙ: СТРУКТУРА АПІСАННЯ І СПАСАБЫ ВЫМЯРЭННЯ

Л. І. Сямешка

*Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы,
вул. Маскоўская, 15, 220007, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
lidiya1408@gmail.com*

Праектаванне сістэмы ўзроўняў валодання беларускай мовай як замежнай грунтуецца на ўвазе да вынікаў навучання, пад якімі разумеецца пэўны ўзровень камунікатыўнай кампетэнцыі навучэнцаў і тэставыя спосабы яе вымярэння. Распрацоўка метадычнай канцэпцыі апісання структуры беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі, суадноснай з еўрапейскім стандартам, адносіцца да ліку актуальных задач дыдактыкі беларускай мовы як замежнай. У артыкуле прапанаваны аналіз арганізацыйнай схемы апісання параметраў кампетэнцыі як аб'ектаў тэставага кантролю і крытэрыяў яе ацэнкі, распрацаванай дзеля патрэб сертыфікацыі ўзроўняў валодання беларускай мовай як замежнай. Даследаванне мае на мэце паказаць, што апісанне беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі суадносіцца з катэгорыямі еўрапейскай сістэмы стандартаў у галіне вывучэння сучасных моў. Артыкул падрыхтаваны ў рамках навуковага даследавання «Распрацоўка адукацыйных стандартаў і тыпавых тэстаў па беларускай і рускай мовах як замежных», якое выконваецца ў межах Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў (на 2016–2020гг.) «Эканоміка і гуманітарнае развіццё беларускага грамадства».

Ключавыя словы: беларуская мова як замежная; беларускамоўная камунікатыўная кампетэнцыя; сістэма сертыфікацыі ўзроўняў валодання беларускай мовай як замежнай; стандарты экзаменацыйных патрабаванняў; тэст па беларускай мове як замежнай (ТБМЗ).

Змены ў сістэме сучаснай моўнай адукацыі, звязаныя з усталяваннем стандартаў дзейнаснай парадыгмы, актуалізуюць пытанні арганізацыі навучання мове як камунікатыўнай дзейнасці і ацэнку яго вынікаў праз развіццё ў навучэнцаў камунікатыўнай кампетэнцыі ў роднай і/ці замежнай мовах. У галіне дыдактыкі беларускай мовы як замежнай працэсы стандартызацыі арыентаваны на стварэнне мадэлі беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі як стратэгічнай мэты і выніку навучання, змест і структура якой класіфікуюцца на шэсць узроўняў, і стварэнне сістэмы сертыфікацыі ўзроўняў валодання беларускай мовай як замежнай (далей – БМЗ).